

Gliwice 17.08.2025

dr hab. inż. arch. Tomasz Bradecki
Wydział Architektury Politechniki Śląskiej
Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego
Akademicka 7
Gliwice 44-100
Tomasz.bradecki@polsl.pl

Recenzja

Rozprawy doktorskiej autorstwa mgr inż. arch. Barbary Zgórskiej pt. „Przestrzenne aspekty rewitalizacji. Ocena wpływu działań rewitalizacyjnych na zmiany przestrzenne na przykładzie programów wdrożonych w średnich miastach województwa pomorskiego w latach 2004–2020”.

I. Podstawa wykonania recenzji

Podstawą do wykonania recenzji jest Uchwała nr 1/XVIII/2024/2025 Rady Dyscypliny Naukowej Architektura i Urbanistyka z dnia 29.04.2025 w sprawie wyznaczenia recenzentów rozprawy doktorskiej oraz pismo z dnia 04.06.2025 w sprawie wykonania recenzji rozprawy doktorskiej autorstwa mgr inż. arch. Barbary Zgórskiej, Promotor: prof. dr hab. inż. arch. Piotr Lorens, Promotor pomocniczy: dr hab. inż. arch. Dorota Kamrowska – Załuska, profesor Politechniki Gdańskiej. Przy opracowaniu recenzji kierowano się także opisem wymogów jakie spełniać winna rozprawa doktorska, zawartymi w ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dn. 14 marca 2003r.

II. Ocena pracy przedstawionej do recenzji

1. Ocena pracy pod względem naukowym

Maszynopis zawiera 251 stron i składa się z niżej wymienionych części

1. Wstęp i cel pracy
2. Rewitalizacja jako element polityki miejskiej
3. Aspekty przestrzenne rewitalizacji
4. Rewitalizacja w województwie pomorskim

5. Rozpoznawalność rewitalizacji w średnich miastach
6. Rozmieszczenie przestrzenne i typologia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji
7. Komplementarność przestrzenna działań w procesie rewitalizacji
8. Podsumowanie i wnioski

Praca zawiera 22 tabele, 31 rycin, a także kilkadziesiąt fotografii. Praca zawiera 163 pozycje bibliograficzne, 48 aktów prawnych. Wszystkie wymienione publikacje są ściśle powiązane z tematem, dobór literatury należy uznać za właściwy.

2. Ocena zakresu tematycznego, cel pracy, metoda pracy, tezy pracy

Zakres tematyczny należy uznać za wystarczający. Umożliwia to wyciągnięcie właściwych wniosków. We wstępie autorka wskazała następujące cele pracy z podziałem na cele ogólne i szczegółowe.

Główny cel badawczy: ocena roli działań przestrzennych rewitalizacji jako elementu polityki miejskiej ukierunkowanego na zrównoważony rozwój w kontekście komplementarności przestrzennej działań rewitalizacyjnych, w tym ocena postrzegania działań inwestycyjnych przez mieszkańców obszarów rewitalizacji.

Autorka stawia pytania w 3 obszarach:

Postrzeganie procesu rewitalizacji przez mieszkańców miast.

Rozmieszczenie przestrzenne i typologia obszarów rewitalizacji w kolejnych etapach.

Komplementarność przestrzenna działań w procesach rewitalizacji.

Autorka stawia następujące tezy:

1. Rewitalizacja jako proces jest rozpoznawalna wśród mieszkańców miast, w których ten proces jest prowadzony, przy czym pomimo, iż rewitalizacja odnosi się do kwestii społecznych i gospodarczych, to mieszkańcy identyfikują ją głównie poprzez aspekty przestrzenne.

2. Różne metody delimitacji obszarów rewitalizacji nieznacznie wpłynęły na ich przestrzenne rozmieszczenie. W średnich miastach rejonami, na których prowadzona jest rewitalizacja pozostają historyczne śródmieścia miast. Typy tkanki miejskiej wskazywane do rewitalizacji w kolejnych etapach obejmowały więcej terenów mieszkaniowych, a mniej (lub wcale) innych typów terenów zdegradowanych.

3. Badanie komplementarności przestrzennej za pomocą analiz wskaźnikowych może stanowić metodę wzmocnienia programowania działań przestrzennych w rewitalizacji.

Autorka słusznie zdelimitowała zakres pracy do miast średnich województwa pomorskiego. Dzięki temu poziom szczegółowości badań jest właściwy, a sama ilość informacji i danych, które zebrała nie jest zbyt duża.

Praca obejmuje problematykę wdrażania programów rewitalizacji w miastach średniej wielkości na terenie województwa pomorskiego.

Zdaniem recenzenta poprawnie dobrano metodę badawczą, a na szczególną uwagę zasługują autorskie szczegółowe badania opinii społecznej oraz zaproponowana metoda badań komplementarności przestrzennej za pomocą analiz wskaźnikowych. W części podsumowania przedstawiono wnioski oraz podsumowanie odpowiedzi na zadane we wstępie pytania.

3. Ocena kompozycji pracy

Kompozycję pracy opartą na rozdziałach I podrozdziałach należy uznać za właściwą.

4. Ocena sposobu przedstawienia materiału I jego ujęcie, uwagi

Autorka pracy prowadzi narrację w sposób bardzo dobry. W tekście znajdują się liczne odwołania literaturowe oraz nieliczne przypisy dolne. Materiały i istotne informacje zostały przedstawione w pracy w sposób bardzo szczegółowy.

Recenzent bardzo wysoko ocenia autorskie ankiety, które były wykorzystywane w badaniach w porozumieniu ze studentami socjologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Badania ankietowe w dyscyplinie architektura i urbanistyka występują rzadko, natomiast pomysł wspólnego wykorzystania tego narzędzia we współpracy z inną dyscypliną naukową oceniam bardzo dobrze. Przygotowane pytania oraz opracowania (tabele, zestawienia) przedstawiające odpowiedzi mieszkańców gmin, w których przeprowadzono procesy rewitalizacji są bardzo szczegółowe i dają jasny obraz na temat rozumienia i odbioru procesów rewitalizacji przez lokalne społeczności. Próba badawcza zrealizowana na ok. 80 respondentach w każdej z lokalizacji można uznać za wiarygodną choć, z pewnością większa liczba respondentów mogłaby dać bardziej pełny i szczegółowy obraz sytuacji. Jednocześnie z badań wynika wprost, że świadomość społeczna w zakresie wiedzy ogólnej na temat czym jest rewitalizacja jest niewielka (niska wartość powtórzeń w odpowiedziach), natomiast rozpoznawalność efektów zrealizowanych działań przestrzennych jest znacznie większa. We wnioskach autorka stwierdza, że *Działania przestrzenne są najbardziej rozpoznawane przez mieszkańców. (...) Pojawiająca się krytyka wynikała najczęściej z większych oczekiwań mieszkańców lub niewłaściwego funkcjonowania pewnych obszarów i obiektów lub błędnego zarządzania.*

Zaproponowane przez autorkę narzędzie, które pozwala na mapowanie komplementarności przestrzennej rewitalizacji *może stanowić narzędzie wspierające proces programowania działań przestrzennych w rewitalizacji w komponowaniu działań w ramach projektów zintegrowanych oraz w priorytetyzacji przedsięwzięć.* Zdaniem recenzenta jest to największe osiągnięcie zaprezentowane w pracy i warto ten wątek podkreślić oraz wskazać jak takie narzędzie może być wykorzystywane jako narzędzie przedprojektowe.

Recenzent bardzo wysoko ocenia zaproponowane przez autorkę wnioski aplikacyjne (s.223). Rozdział ten dowodzi o dużej wiedzy i doświadczeniu autorki, a jednocześnie potwierdza, że

jest specjalistką w danej dziedzinie. Pozostaje mieć nadzieję, że dalsze publikacje i wytyczne w doskonaleniu procesów rewitalizacji oraz uwarunkowań prawnych będą upubliczniane i znajdą odzwierciedlenie w rzeczywistości.

5. Ocena poprawności językowej i stylistycznej

Autorka pracy posługuje się poprawnym słownictwem, wykorzystuje terminy związane z tematyką w sposób profesjonalny. W tekście pojawiają nieliczne literówki.

6. Ocena użytej terminologii, oznaczeń i symboli

Przyjęte w pracy oznaczenia, symbole i terminologię należy uznać za właściwe i powszechnie stosowane w działalności badawczej w dyscyplinie naukowej architektura i urbanistyka.

7. Ocena objętości pracy (czy występują powtórzenia informacji, czy występują uwagi ogólne, czy występują mało istotne szczegóły)

Praca jest bardzo pojemna .

W pracy należy docenić bardzo wnikliwie przeprowadzone studium przypadków, obejmujące opisy programów oraz działań rewitalizacyjnych w wybranych miastach. Występują nieliczne powtórzenia informacji, jednak są to głównie powtórzenia nazw i działań rewitalizacyjnych w wybranych gminach. Powtórzenia te wynikają z faktu, że poszczególne działania rewitalizacyjne opisywane są w różnych aspektach (przestrzennym i społecznym).

8. Ocena doboru tytułu

Tytuł rozprawy należy ocenić jako dobrany poprawnie.

9. Ocena doboru ilustracji i tabel

Ilustracje, tabele oraz wykresy dobrano poprawnie. Na uwagę zasługują autorskie zdjęcia wybranych efektów rewitalizacyjnych- zarówno kadry, jak i miejsca dobrze oddają przeprowadzone działania, pomimo, że nie są one oczywiste.

10. Ocena czy praca odpowiada wymaganiom stawianym rozprawom doktorskim

Pracę cechuje duży walor poznawczy. Badania i kwerenda literatury przedstawione w części 2 i 3 są przeprowadzone we właściwy sposób. Badania własne przedstawione w części 4,5,6 oraz ich synteza w części 7 są przeprowadzone jasno i czytelnie. Podsumowanie i wnioski

zawarto na 10 stronach. Rozdział ten należy uznać za wystarczający. Praca odpowiada wymaganiom stawianym rozprawom doktorskim.

III. Wnioski końcowe

W świetle zapisów zawartych w art. 16. 1. Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) osiągnięcie Autorki przedstawione w pracy pt. „Przestrzenne aspekty rewitalizacji. Ocena wpływu działań rewitalizacyjnych na zmiany przestrzenne na przykładzie programów wdrożonych w średnich miastach województwa pomorskiego w latach 2004–2020” należy uznać za spełniające kryteria oraz za znaczny wkład w rozwój dyscypliny architektura i urbanistyka.

Praca ta prezentuje złożone i wnikliwie badania poświęcone procesom rewitalizacji oraz ocenie skutków tych procesów zarówno w ujęciu profesjonalnym w dyscyplinie architektura i urbanistyka), jak i w ujęciu ogólnym (wiedzy skierowanej do ogółu społeczeństwa). Tego typu podejście pozwala na lepsze zrozumienie złożoności procesów rewitalizacji oraz planowania nowych przy jednoczesnym lepszym zrozumieniu ich efektów.

Rekomenduję by pracę opublikować jako dysertację książkową. Może to być cenna pozycja dla profesjonalistów, urbanistów, działaczy społecznych oraz organizacji gminnych.

Uwagi krytyczne wymienione w niniejszej recenzji należy uznać za marginalne, jeśli weźmiemy pod uwagę bardzo wysoki poziom merytoryczny pracy, rzetelność badań wykonanych przez autorkę, a także całość pracy. Rozprawę doktorską dopuszczam do publicznej obrony przed Radą Dyscypliny Naukowej Architektura i Urbanistyka Politechniki Gdańskiej. Jednocześnie wnioskuję o wyróżnienie pracy.

dr hab. inż. arch. Tomasz Bradecki prof. PŚ.